

PŘÍRODNÍ ZAHRADA

Jak správně založit trvalkový záhon

EVROPSKÁ UNIE

Interreg

EVROPSKÁ UNIE

Rakousko-Česká republika

Evropský fond pro regionální rozvoj

www.prirodnizahrada.eu

**PŘÍRODNÍ
ZAHRADA**
zapsaný spolek

Společně pro zdravý zítřek.

pro stinná zákoutí ...

... i slunná stanoviště.

Hledáte rostliny, kterých si budete užívat plnými doušky? Takové, které jsou nenáročné na péči, budou vás těšit po dlouhou dobu a dodají vaši zahradě osobitost?

Zvolte trvalky!

Využití trvalek je velice rozmanité. Skvěle poslouží jako společnice růží v okrasných záhonech, ale uplatní se i v suchých travinových zahradách. Jsou mezi nimi i vodní rostliny s plovoucími listy, či druhy, které se dají pěstovat jako balkonové květiny. Vysazením odolných původních druhů nebo přírodě blízkých trvalek můžete do zahrady přilákat řadu živočichů. Na rozdíl od šlechtěných plnokvětých kultivarů poskytují jejich jednoduché květy potravu užitečnému hmyzu a brání tak přemnožení mšic.

Správná trvalka na správném místě

Trvalky mají různé nároky na klima a kvalitu půdy, vyžadují stanoviště slunná i stinná, suchá či naopak vlhká, humózní nebo kamenitá, půdu zásaditou či kyselou, jílovitou nebo písčitou. Pouze na vhodném stanovišti náležitě prospívají! Při správné volbě stanoviště nebudou trvalky náchylné k chorobám, dobře porostou a budou vyžadovat méně péče. Informace o preferencích jednotlivých trvalek naleznete v odborné literatuře nebo při nákupu na informační cedulce u dané rostliny.

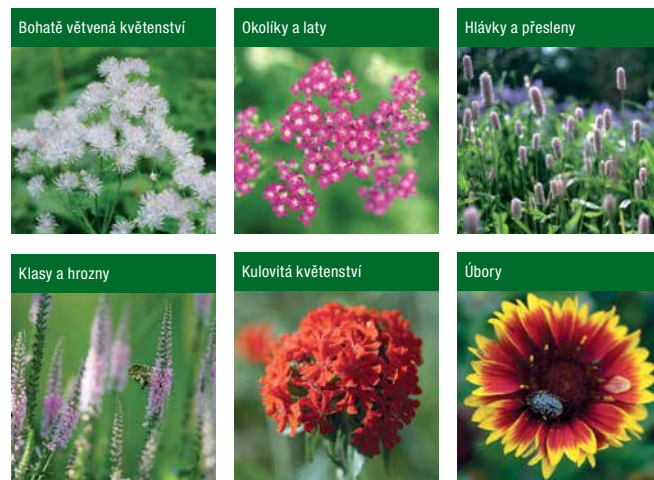
Dvakrát měř, jednou säzej

Těšíte-li se na vydařený trvalkový záhon, vsadte na osvědčené druhy trvalek! Rozhodující pro zdravý růst rostlin je nejen stanoviště, ale i příprava půdy, kvalita a

hustota vybraných rostlin, péče o ně a mulčování. Klíčem k úspěchu je správná kombinace rostlin! Trvalky si často vybíráme hlavně podle barvy květu. Věnujte však pozornost i dalším estetickým prvkům, jako jsou druh květenství a plodenství, textura a tvar listů, tvar a výška rostliny, tvorba trsů a výběžků a doba kvetení.

Volte různé druhy květenství

Květenství, jako jsou klasy a hrozny, přitahují pohled směrem vzhůru, zatímco úbory ho poutají přímo k sobě. Hlávky a přesleny tvoří silné barevné akcenty. Okolíky, laty a bohatě větvená květenství „rozostřují“ barevné kontury. Ideální je jejich kombinace.

Jak šikovně zkombinovat barvy

Každá barva nějak působí: inspirativní červen zahradu opticky zmenšuje, naopak v klidné modři vypadá zahrada zdánlivě větší. Bílá odděluje barvy. Na slunci vyniknou syté a výrazné barvy. Stinná místa prosvětlí žlutá a pastelové odstíny, zelená je podtrhuje.

- Sousedící přechody odstínů na barevné škále působí harmonicky a mají zklidňující účinek.

Otevřené, jednoduché květy jsou zdrojem potravy pro užitečný hmyz.

- Záhony v doplňkových barvách (1/3 + 2/3) jsou nápadné a bohaté na kontrast (třeba kombinace fialové a žluté).

- Barevné záhony působí vesele a v pastelových barvách o něco jemněji (třeba kombinace základních barev: žluté, červené a modré).

- Zákoutí laděná do jedné barvy, tzv. tón v tónu, mohou působit obzvláště harmonicky. Záhony přitom tvoří pouze světlejší a tmavší odstíny téže barvy.

Růstové formy se navzájem doplňují

Trvalky se do prostoru šíří různými způsoby. Rostliny, které tvoří trsy, působí staticky, holou půdu pokrývají pozvolna a snadno se udržují pod kontrolou (např. prvosenka). Trvalky tvořící výběžky (např. barvíneka) naopak představují dynamický pokrývný porost. Rychle zaplňují volný prostor a utlačují ostatní rostliny a plevel. Ideálním řešením je tyto dvě růstové formy zkombinovat.

Doba kvetení v průběhu roku

Je-li záhon navržen harmonicky, objevují se v něm stále nové, vzájemně sladěné prvky. I jarní cibuloviny a výplňové trvalky zajišťují plynulou posloupnost kvetení. Rostliny kvetoucí v létě a na podzim postupně převládají nad trvalkami, které se po odkvětu zatáhly (např. srdcovka). V zimě zahradu zdobí přezimující listy trvalek (např. jaterník podléška či iberka), traviny a rostliny se zajímavým plodenstvím (např. zavinutka podvojná či máčka plocholistá).

Aby trvalky dobře prospívaly, je zapotřebí zvolit pro ně stanoviště, které odpovídá jejich potřebám.

Jak správně založit trvalkový záhon

Ze začátku sáhněte jen po několika oblíbených rostlinách. Vhodným počtem pro různorodý, dynamický záhon je 15 až 30 druhů rostlin. Výsadbu předem dobře promyslete, vyvarujte se rychlého osázení bez rozmyslu. Při plánování kompozice záhonu začněte od vysokých dominantních trvalek a poté se propracujte přes doprovodné a pokrývné rostliny do popředí záhonu. Přihlížejte k barvám květů, výšce rostlin a k rozestupům.

• Dominantní trvalky

Tón záhonu udávají dominantní trvalky, které se – spíše na pozadí – opakují ve skupinkách 1 až 3 rostlin. Těmito dominantami záhonu bývají pozdně nebo dlouho kvetoucí, nápadné druhy, např. stračky, rozrazil virginský nebo divizna.

• Doprovodné rostliny

Jako doprovodné rostliny slouží menší exempláře umístěné ve skupinách po 3–10 rostlinách na m², jako jsou hvězdnice, záplevák nebo šalvěj.

• Pokrývné rostliny

Součástí společenství jsou také pokrývné rostliny, jichž je na pokrytí půdy potřeba alespoň 10 kusů. Vhodnou pokrývnou rostlinou je například kontryhel nebo kakost. Především v prvotní fázi, kdy se zahrada po osázení rozrůstá, k nim patří i cibuloviny a hlíznaté rostliny, květiny s krátkým životním cyklem a výplňové trvalky.

Správná výsadba je klíčem k trvalému úspěchu

Jděte ruku v ruce s přírodou! Čím promyšlenější bude výsadba, tím menší péči budete muset zahradě později věnovat. Půdu nejprve dobře připravte: Nakypřete ji a odstraňte plevel a kameny! Propustnost jílovitých půd zvýšíte přidáním štěrku, křemenného písku nebo lávové drtě. V závislosti na stanovišti a vašem cíli lze půdu odlehčit nebo zkvalitnit humusem. K jejich revitalizaci přispěje zapracování kompostu a pokrytí mulčem (např. pokosenou trávou).

Kvalitní rostliny z obchodu by měly být optimálně prokořeněné, bez chorob, škůdců a plevelů. Silně prokořeněné kořenové baly rozvolníte a před výsadbou je důkladně zalijte. Vysazujte je v úrovni povrchu okolní země do nezamrzlé půdy. Zasaženou rostlinku nezapomeňte upěchovat, zalít a mulčovat.

Rok po výsadbě.

Čtyři roky po výsadbě.

Přírodní zahrada z.s.

Pro další dotazy se obraťte na info@prirodnizahrada.eu.
Informace o přírodním zahradničení najdete na www.prirodnizahrada.eu.

Péče o rostliny

Náročnost péče závisí na stanovišti, výběru druhů, přípravě půdy a mulčování. Kromě prvotní fáze v prvním a druhém roce, kdy se zahrada po osazení rozrůstá, záhony zaléváme pouze za velkého sucha. Organická či minerální vrstva mulče vysoká 5 až 7 cm v půdě zadržuje vláhu a redukuje bujení plevelů. Selektivní odplevelení provádějte 2 až 3krát ročně. Záhony raději neokopávejte, trvalkám to neprospívá. Hnojení provádějte pouze v případě, že je v půdě velmi malé množství živin a půda vykazuje znatelné nedostatky, a to jedine organickými komponenty (např. kompostem, kostní moučkou či mletou rohovinou).

Atraktivní plody, semena a suché listy je nejlepší ponechat na místě i po sezoně. Poslouží jako zimoviště a zdroj potravy pro nejrůznější živočichy. Optimální řez trvalkového záhonu činí 10 cm nad zemí a provádí se na jaře těsně před začátkem sezóny.

Trvalky pro slunná a stinná stanoviště

Slunné stanoviště	Stinné stanoviště
hvězdnice keříčkovitá (<i>Aster dumosus</i>)	orlíček obecný (<i>Aquilegia vulgaris</i>)
hvozdík vousatý (<i>Dianthus barbatus</i>)	zvonek širokolistý (<i>Campanula latifolia</i>)
agastache (<i>Agastache</i>)	violka vonná (<i>Viola odorata</i>)
chrpa luční (<i>Centaurea jacea</i>)	prvosienka jarní (<i>Primula veris</i>)
šanta (<i>Nepeta</i> , např. „Walkers low“)	paprátka samičí (<i>Athyrium filix-femina</i>)
kokarda velkokvětá (<i>Gaillardia x grandiflora</i>)	pupkovec jarní (<i>Omphalodes verna</i>)
bělotn modrý (<i>Echinops ritro</i>)	kopytník evropský (<i>Asarum europaeum</i>)
krásnoočko přeslenité (<i>Coreopsis verticillata</i>)	sasanka japonská (<i>Anemone-Japonica hybrid</i>)
rozrazil rozprostřený (<i>Veronica prostrata</i>)	jaterník podléška (<i>Hepatica nobilis</i>)
třapatkovka nachová (<i>Echinacea purpurea</i>)	čemeřice (<i>Helleborus</i>)
stračka vyvýšená (<i>Delphinium elatum hybrid</i>)	čechrava zahradní (<i>Astilbe arendsii</i>)
šalvěj hajní (<i>Salvia nemorosa</i>)	pérovník pštrosí (<i>Matteuccia pensylvanica</i>)
záplevák (<i>Helenium hybrid</i>)	mochnička kuklíkovitá (<i>Waldsteinia geoides</i>)
třapatka zářivá (<i>Rudbeckia fulgida var. Sullivantii</i>)	jahodník obecný (<i>Fragaria vesca</i>)
kakost vznešený (<i>Geranium x magnificum</i>)	udatna dvoudomá (<i>Aruncus dioicus</i>)
denivka plavá (<i>Hemerocallis fulva</i>)	svízel vonný (<i>Galium odoratum</i>)

Impressum: Vydal spolek Přírodní zahrada, z.s., Klášterská 140/II, 377 01 Jindřichův Hradec, www.prirodnizahrada.eu v roce 2021. Přeloženo z materiálů rakouské Natur im Garten. Fotografie: M. Benes-Oeller, A. Haiden; Text: M. Benes-Oeller; Redakce: K. Batakovic. Překlad: D. Heeg; Redakce českého překladu: M. Fišerová, D. Křivánková, M. Petrová. Tisk na recyklovaný papír. Sazba a grafika: K. Ille www.ki-vi.cz; Tisk: RAIN Tiskárna s.r.o. Tiskneme šetrně k životnímu prostředí.